

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. spalio 31 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinskio (kolegijos pirmininkas), Sigitos Rudėnaitės (pranešėja) ir Dalios Vasarienės, teismo posėdyje kasacinio rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės uždarosios akcinės bendrovės „Necoli Labs“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. vasario 9 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės viešosios įstaigos Baltijos pažangųjų technologijų instituto ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Necoli Labs“ dėl skolos ir palikanų priteisimo ir atsakovės priešieškinį ieškovėi dėl įpareigojimo tinkamai atlikti darbus, trečiasis asmuo viešoji įstaiga Inovacijų agentūra (buvęs pavadinimas viešoji įstaiga Lietuvos verslo paramos agentūra).

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių jungtinės veiklos (partnerystės) santykius, jungtinės veiklos partnerių teisių ir pareigų įgyvendinimą, aiškinimo ir taikymo.
- Ieškovė prašė teismo priteisti iš atsakovės 57 542,01 Eur skolą, 2607,82 Eur palikanų ir 6 proc. dydžio metines procesines palikanas. Ieškovė nurodė, kad šalis sudarė jungtinės veiklos sutartį, kuria siekė įgyvendinti bendrą projektą „EL komercijai skirtos blokų grandinių technologijos ir ja paremtos platformos vystymas“ (toliau – ir projektas) ir gauti jam įgyvendinti reikalingą valstybės paramą. Ieškovė įvykdė visas veiklas ir užduotis ir pateikė atsakovei, kaip projektui vadovaujančiai partneriui, patirtas išlaidas pagrindžiančius dokumentus. Šie dokumentai buvo naudojami atsakovei rengiant ir teikiant mokėjimo prašymus projektą įgyvendinančiai institucijai – VšĮ Inovacijų agentūrai (toliau – Inovacijų agentūra). Ieškovė negavo iš atsakovės pretenzijų dėl išlaidų, skirtų projektui įgyvendinti. Visos ieškovės išlaidos buvo pripažintos tinkanomis ir visos buvo finansuotos trečiojo asmens. Atsakovės pretenzijos ieškovėi dėl atliktų darbų kokybės – dėl ieškovės parengtos projekto mokslinių tyrimų ataskaitos (toliau – ataskaita), o ne dėl išlaidų – buvo pareikštos po to, kai visos ieškovės išlaidos buvo pripažintos tinkanomis finansuoti ir pervestos atsakovei. Pagal sutarties 5.5 punktą bei finansavimo sutarties 5.5 punktą, kai ieškovei priklausančios lėšos yra kompensuoti ir pervestos atsakovei, šios lėšos per 5 darbo dienas turi būti pervestos ieškovei, tačiau atsakovė dalies lėšų ieškovei nepervedė.
- Atsakovė priešieškinį prašė įpareigoti ieškovę per 30 dienų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo tinkamai atlikti projekto darbus natūra; nustatyti 100 Eur baudą, mokamą už kiekvieną dieną nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo, kol ieškovė įvykdys prievolę tinkamai atlikti projekto darbus. Atsakovė nurodė, kad šalių sutartinių santykių esmė yra projekto veiklų įgyvendinimas ir bendradarbiavimas. Finansavimas projektui yra skirtas pareiškėjai, tarp kurios ir trečiojo asmens yra sudaryta finansavimo sutartis. Sutarties priede Nr. 1 nurodyta ieškovės indėlio suma yra 181 403,48 Eur, t. y. tokios vertės išlaidas ieškovė turėjo išleisti jam priskiriamoms projekto veikloms vykdyti. Ši suma nesutampa su ieškovės ieškinyje reikalaujama suma, ieškovė nepagrindė reikalaujamos dalies, neįrodė atlikusių darbų, kurių vertė – 181 403,48 Eur. Didžiąją dalį darbų (maketo kūrimo užduotis), už kuriuos reikalauja sumokėti, ieškovė neigia įsipareigojusi atlikti. Ieškovės darbai tinkamai neatlikti. Tai įrodo faktas, kad visus projektui darbus ieškovė deklaravo pabaigusi 2020 m., tačiau ataskaitą pateikė tik 2021 m. liepos mėn. Ataskaitoje trūksta rezultatų, susijusių su maketu, ieškovės darbo rezultatų nepatvirtino Inovacijų agentūra. Atsakovė nuo 2021 m. pradžios reikalavo iš ieškovės ataskaitos, ją gavusi, teikė pastabas ir 2021 m. rugsėjo 2 d. pateikė raštišką pretenziją.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- Vilniaus apygardos teismas 2022 m. liepos 11 d. sprendimu ieškinį atmėtė, priešieškinį patenkino – įpareigojo ieškovę per 30 dienų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo tinkamai atlikti projekto darbus natūra; nustatė 100 Eur baudą, mokamą už kiekvieną dieną nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo, kol ieškovė visiškai įvykdys prievolę tinkamai atlikti projekto darbus.
- Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad, sprendžiant dėl ieškovės atliekamų darbų, turi būti vertinamas ne tik šalių sudarytos sutarties priedas, bet ir projekto dokumentai, nes sutartini šalys įsipareigojo siekti projekte nustatytų tikslų. Projekto dokumentai patvirtina, kad ieškovė buvo įsipareigojusi atlikti ne tik koncepcinio modelio, bet ir maketo sukūrimo darbus. Tokią išvadą teismas grindė ir kaip liudytojų apklaustų projektą vykdžiusių buvusių ieškovės darbuotojų parodymais, nustatė, kad pati ieškovė, atlikdama darbus pagal sutartį, vadovavosi projekto parašyta ir jos priedais, vadiniui, juos turėjo ir jie jai buvo žinomi.
- Teismas nustatė, kad darbai ir mokėjimai projekte apskaičiuoti pagal darbo valandas, o ne fiksuotas sumas. Ieškovė yra pateikusi tik valandų deklaraciją be priskyrimo konkrečioms darbams, todėl teismui kilo abejonių dėl ieškovės argumentų pagrįstumo, jog projekte visos dirbtos valandos buvo skirtos tik koncepciniam modeliui sukurti. Teismas pažymėjo, kad ieškovė deklaruoja visas projekte nurodytas 4416 val., kurios yra iš viso skirtos bendrai koncepciniam modeliui ir maketui sukurti. Atsižvelgdamas į tai, kad ieškovės darbams parašijose nustatyta 4416 valandų, t. y. 2024 darbo valandos koncepciniam modeliui ir 2392 darbo valandos maketui, ir ieškovė teigia, kad visas valandas darbo, prašo sumokėti už visas 4416 val., teismas pripažino nepagrįstais ieškovės argumentus, jog ji nepasipareigojo sukurti maketo. Atsakovė yra sumokėjusi dalį lėšų už maketo kūrimo darbus ir ieškovė negrįžta, jog prigus yra priėmusi.
- Teismas sutiko su atsakovės pozicija, jog darbo valandų (patirtų išlaidų) deklaravimas savaime neįrodo tinkamai atliktų visų darbų, tik pagal atliktą darbų ataskaitą ir maketą galima būtų spręsti apie tinkamai ieškovės atliktus darbus.
- Teismas pripažino nepagrįstais ieškovės argumentus, kad atsakovė nereikšė pastabų dėl darbų ataskaitos. Teismas nustatė, kad ieškovė ataskaitą parengė 2020 m. gruodžio mėnesį (pagal deklaratuotas valandas), tačiau atsakovei ataskaita buvo pateikta tik 2021 m. liepos mėnesį. Atsakovė teikė pretenzijas dėl ataskaitos ir reikalavo ją išaišyti. Atsakovė taip pat nurodė, jog ieškovė neatliko visų darbų – nesukūrė maketo. Pati ieškovė pripažino, kad sukūrė tik koncepcinį modelį, nors byloje nustatyta, jog pagal sutartį ieškovė įsipareigojo sukurti ir maketą. Teismas nustatė, kad dėl ieškovės atliktų darbų buvo pateiktos pretenzijos, todėl nusprendė, jog ieškovės darbai nėra tinkamai atlikti. Teismas pripažino nepagrįstais ieškovės argumentus, kad ji neturėjo projekto dokumentų. Ieškovės pateikti duomenys apie patirtas išlaidas ir jų apskaičiavimą patvirtina, kad ieškovė turėjo projekto dokumentus, dalyvavo teikiant parašą dėl projekto, ją derinant ir kuriant.
- Teismas vadovavosi atsakovės pateiktu rašytiniu įrodymu – specialisto A. R. išvada, kuri patvirtina, kad ieškovė savo darbą pagal sutartį atliko netinkamai. Teismas pabrėžė, kad šią išvadą patvirtina ir kiti byloje esantys rašytiniai įrodymai – trečiojo asmens nurodyti trūkumai. Teismas vertino kritiškai ieškovės darbuotojų parodymus, kad jie savo darbą atliko tinkamai, nurodė, kad jie atliko mokslinius darbus ir rengė ataskaitą, tačiau galutinis darbų įforminimas priklausė vadovo ir už galutinės ataskaitos parengimą atsakingo asmens kompetencijai. Teismas padarė išvadą, kad ieškovė nepagrindė ir neįrodė, jog jos darbai projekte buvo atlikti tinkamai.
- Teismas nurodė, kad ieškovė vadovavosi vienašališkai parengtu turpasvio skolio suderinimo aktu, kurio atsakovė nepatvirtino, todėl nusprendė, kad jis nesudaro pagrindą pripažinti ieškiniu reikalaujamą pagrįstą. Teismas nustatė, kad atsakovė gavo finansavimą iš trečiojo asmens, tačiau ne visas lėšas pervedė ieškovei, nes ieškovė neįvykdė visų savo prievolių pagal sutartį ir projektą, o dalį jų įvykdė netinkamai. Teismas pabrėžė, kad pagal sutartį ieškovė prisiėmė prievolę tinkamai atlikti jam priskirtą projekto darbų dalį, todėl tinkamas šios prievolės įvykdymas sudaro pagrindą gauti finansavimą.
- Teismas konstatavo, kad atsakovės atliktas lėšų sulaukymas savo esme yra prievolės įvykdymo užtikrinimo būdas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.70 straipsnis). Šalių sudaryta sutartis nėra įvykdyta ir joje įtvirtintas tikslas nėra pasiektas. Ieškovė neatliko dalies projekto nustatytų darbų, o dalį jų atliko netinkamai, todėl atsakovė negali užbaigti projekto. Atsakovė sulaukė ieškovei priklausančios finansavimo dalies mokėjimus, nes ieškovė tinkamai neįvykdė savo pagal projektą prisiimtą prievolių. Atsakovė įrodė, jog ieškovės atlikti darbai turi trūkumų ir nėra išaišyti, todėl teismas padarė išvadą, kad atsakovė turėjo teisinį pagrindą sulaukyti likusių mokėjimų, siekdama užtikrinti tinkamą prievolės pagal sutartį bei finansavimo sutartį įvykdymą. Įvertinęs tai, kad ieškovė netinkamai atliko dalį darbų, o dalies prievolės pagal sutartį neatliko, teismas ieškinį atmėtė, o atsakovės priešieškinį patenkino.
- Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2023 m. vasario 9 d. sprendimu panaikino Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 11 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą. Ieškovės ieškinį patenkino – priteisė ieškovei iš atsakovės 57 542,01 Eur skolos, 2607,82 Eur palikanų ir 6 proc. dydžio metines palikanas nuo priteistos sumos (57 542,01 Eur), skaičiuojant nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2021 m. rugsėjo 13 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo. Atsakovės priešieškinį atmėtė.
- Teisėjų kolegija, įvertinusi šalių sudarytą sutartį ir tarp šalių susiklosčiusius teisinius santykius, konstatavo, kad tarp ieškovės ir atsakovės buvo sudaryta jungtinės veiklos (partnerystės) sutartis, nes šalys konkrečiai buvo sutarusios tam tikroms proporcijomis kooperuoti savo intelektualius ar darbinus (profesines ir kitas žinias) šteklius (našai), įgūdžius; šalys buvo įsipareigojusios naudodamos kooperuotus šteklius bendrai veikti; egzistavo bendras ieškovės ir atsakovės tikslas – įgyvendinti bendrą projektą ir gauti jam įgyvendinti reikalingą valstybės paramą. Teisėjų kolegija sutiko su atsakovės argumentais, kad šalys yra lygiavertės sutarties partnerės.
- Kolegija nustatė, kad ieškovės vadovas 2021 m. rugpjūčio 25 d. nusiuntė atsakovei ir Inovacijų agentūrai galutinę ieškovės atliktų darbų ataskaitos versiją. Ataskaitoje ieškovė nurodė vykdžiusi tokias veiklas užduotis: pirmą užduotį – „Blockchain“ pagrindu veikiančio „Blockchain Commerce“ platformos koncepcinio modelio sukūrimas; antra užduotis – geriausiai „Blockchain Commerce“ platformos poreikius atitinkančio „Blockchain“ sprendimo maketo sukūrimas ir išbandymas. Prie kiekvienos užduoties ieškovė detalai nurodė įgyvendinamą užduotį spręstus uždavinius; pateikė išsamius mokslinių tyrimų rezultatus, vykdančiam užduotį ir uždavinius. Ataskaitos 1.3 punkte „Užduočių atlikimas“ nurodyta, kad užduotis atlikta ir ši ataskaita (partnerės dalis) parengta ieškovės darbuotojų. Darbai atlikti buvo reikalinga 4040 darbo valandų. Ataskaitos 1.4 punkte „Nepasiekti tyrimų rezultatai“ nurodyta, kad visas (prisiimti įsipareigojimai) įvykdyta pagal planą; nepasiektų rezultatų nėra.
- Įvertinusi nurodytą ataskaitą, teisėjų kolegija konstatavo, kad ieškovė deklaravo atlikusi visus pagal projektą jai tenkančios dalies darbus, t. y. tinkamai įvykdė savo įsipareigojimų dalį pagal šalių sudarytą sutartį. Aplinkybės, kad buvo atlikti visi ginčo darbai, patvirtino ir teismo posėdyje kaip liudytojai apklausti buvę ieškovės darbuotojai, tiesiogiai dirbę su šiuo projektu. Liudytojai nurodė, jog vertinimą, ar ataskaita yra parengta tinkamai, Inovacijų agentūra galės pateikti tik tada, kai bus pateikta galutinė tiek ieškovės (20 proc.), tiek atsakovės (80 proc.) atliktų darbų dalis, apimanti projekto ataskaitą.
- Kolegija pabrėžė, kad pagal bendrąją įrodinėjimo naštos paskirstymo taisyklę būtent atsakovei, kuri atsisakoma teigė, jog ne visi sulęgi darbai pagal projektą ieškovės buvo atlikti, kilo pareiga įrodyti, kad ieškovė neatliko visų darbų pagal sutartimi prisiimtus įsipareigojimus.
- Kolegija nurodė, kad specialisto informatikos mokslų daktaro A. R. išvada nėra ekspertizės išvada, kuri turėtų didesnę įrodomąją reikšmę; taip pat nėra aišku, kokia tyrimo medžiaga ir šaltiniai specialistas vadovavosi vertindamas ieškovės ataskaitą. Byloje nėra paneigti ieškovės argumentai, kad ataskaitą vertinęs atsakovės pasistatęs asmuo neturi reikiamos kvalifikacijos tokiam vertinimui atlikti ir išvada pateikti. Be to, specialisto išvada parengta šimtinai atsakovės užsakymu; nėra paneigtos ieškovės apeliaciniam skunde nurodytos išvada pateikusių specialisto sąsajos su atsakove, t. y. kad A. R. yra atsakovės vadovo S. G. bendradarbis Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakultete; taip pat nėra paneigta, jog buvo vertinama tik ieškovės atliktą darbų dalis, neatšiekiant ir atsakovės atliktų darbų apimtį (neturint šių duomenų). Dėl nurodytų aplinkybių kolegija nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas negalėjo vadovautis atsakovės pateikta specialisto išvada kaip rašytiniu įrodymu, paneigiančiu byloje pateiktą ieškovės ataskaitą ir liudytojų R. P. ir E. F. parodymus dėl atliktų darbų fakto. Liudytojų, kurie tiesiogiai dirbo su šiuo projektu, parodymai realiai galėjo perteikti ne tik susitarimo turinio aplinkybes, bet ir atliktų darbų apimtį. Atsakovė neprašė byloje skirti ekspertizę, kad būtų nustatyta ieškovės ataskaitoje nurodytų atliktų darbų apimtis pagal projektą.
- Kolegija vertino ieškovės atsisakymą dėl plačiau ir dvigubo finansavimo: kad, pagal ieškovės ir UAB „Necoli“ sudarytą paslaugų sutartį, ieškovė įsipareigojo suteikti paslaugas, skirtas projektui „Naujos kartos blockchain platformų tyrimas, kūrimas ir vystymas“ įgyvendinti, ir kad šios sutarties 7.2 punkte šalys susitarė, jog ieškovė turės teisę publikuoti savo vykdytų veiklų rezultatus mokslinėje spaudoje, remtis jais teikdama paslaugas, naudoti kitose mokslinėje ar ūkinėje veikloje. Teisėjų kolegija konstatavo, kad ši ieškovės nurodytų aplinkybių atsakovė nepaneigė. Be to, 2022 m. birželio 8 d. teismo posėdyje liudytojas R. P. paaiškino, kad dalies inoekio ataskaitos sutapis su ketinama rengti projektu ataskaita buvo suderintas su Inovacijų agentūra teikiant projektą parašyti ir tokia projekto sutapis siekė vos 2 proc.
- Kolegija atkreipė dėmesį, kad, pagal finansavimo sutarties 5.5 punktą, šalys buvo sutarusios, jog finansavimą, skirtą projektui įgyvendinti, tiesiogiai gauna tik projekto vykdytojas (atsakovė), jis ir atsisakito su partneriais, partneriai tiesiogiai lėšų negauna; projekto vykdytojas privalo partneriams skirtą finansavimo sumą pervedti per 5 darbo dienas nuo jos gavimo ir projekto vykdytojas negali naudoti partnerių skirtą finansavimo. Šalių sudarytoje sutartyje nėra nustatyta galimybė sulaukyti ieškovei priklausančių lėšų sumokėjimo. Byloje nėra ginčo, kad ieškovės koncepcinio modelio sukūrimo darbai yra atlikti ir už šios darbus atsakovė yra atsisakiusi. Atsakovė pripažįsta, kad didžiąją dalį Inovacijų agentūra projektui skirtų lėšų ieškovei kaip partneriui yra sumokėjusi, škaitant ir lėšų dalį už ieškovės projekto maketo kūrimo darbų dalį (15 418,98 Eur), o tai patvirtina, kad ieškovė atliko ir dalį maketo sukūrimo darbų.
- Teisėjų kolegija konstatavo, kad ieškovė pateikė atsakovei dokumentus, pagrindžiančius savo projekto dalies atliktus darbus, pastaroji juos priėmė kaip atitinkančius teisės aktų reikalavimus, pretenzijų ar pastabų nereikšė, remdamasi šiais dokumentais atsakovė, kaip atsakingoji partnerė, pagal finansavimo sutartį rengė ir teikė bendrus partnerių mokėjimo prašymus Inovacijų agentūrai, ši juos peržiūrėjo, patvirtino ir atliko mokėjimus. Vadniasi, ieškovė tinkamai įvykdžius savo prievolę pagal sutartį (atsakovė neįrodė ieškovės prievolės neįvykdymo fakto) ir atsakovei gavus visą finansavimą iš Inovacijų agentūros, atsakovė pagal finansavimo sutarties 5.5 punktą turėjo pareigą per 5 darbo dienas pervedti ieškovei jai tenkančią lėšų dalį, tačiau to nepadarė. Todėl, priešingai nei nusprendė pirmosios instancijos teismas, yra pagrindas ieškovės ieškinį patenkinti, o atsakovės priešieškinį atmesti.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

- Kasaciniu skundu atsakovė prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 9 d. sprendimą ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 11 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
21.1. Teismas netinkamai kvalifikavo tarp šalių susiklosčiusius teisinius santykius, jų tikslą bei turinį. Šalių teisiniai santykiai kvalifikuoti formaliai pagal pirminį jungtinės veiklos sutarties tekstą, nevertinant kitų dokumentų,

Inovacijų agentūros išaiškinimų, projektų administravimo ir finansavimo taisyklių, faktinių šalių santykių turinio beisusiklosčiusių aplinkybių, tokiu būdu nukrypta nuo kasacinio teismo praktikos, suformuotos aiškinant sutarčių sąlygas.

- 21.2. Ginčo šalių teisiniai santykiai neapsiribojo jungtine veikla, jie yra mišrūs ir turi daug paslaugų teikimo, rangos, pavedimo teisiųjų santykių požymių. Jungtinės veiklos sutartyje nurodyto tikslo – bendraiplėtoti el. komercijai skirtą blokų grandinių technologiją – iškovė apskritai nesiekė, apsiribojo parašioje aprašytų jai skirtų darbų ataskaitos rengimu. Byloje nėra nustatytas pagrindinis jungtinės veiklos požymis – bendras jungtinės veiklos dalyvių tikslas ir interesas. Šalys konkrečiai pasiskirstė, kiek valandų skirs kiekvienai uždučiai, ir kiekvienai iš jų tapo atsakinga už savo dalį, be to, iškovė sunkio perduoti savo darbų rezultatus atsakovei, o ši už juos įsipareigojo paversti lėšas, jeigu išlaidos šiems darbams deklaruotos teisėtai. Pagal finansavimo sutartį atsakovė prisiėmė atsakomybę už projektą, iškovei priskirtas paslaugų teikėjo (subrangovo) vaidmuo ir nustatytas atskaitomumas atsakovei, pagal šalių faktinius santykius iškovė veikė ir komunikavo šimtinai tik dėl projekto finansavimo, o ne dėl sutartyje nustatyto tikslo, kurio iškovė apskritai nesiekė.
- 21.3. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė proceso teisės normas, draudžiančias pakeisti ieškinio pagrindą apeliacinės instancijos teisme, ir nukrypo nuo šio klausimo formuojamos kasacinio teismo praktikos, nurodančios, kad apeliacinės instancijos teismas negali ieškinio išnagrinėti kitu faktiniu pagrindu, nei išnagrinėjo pirmosios instancijos teismas. Apeliaciniu skundu, iš esmės keisdama faktinių argumentavimą, iškovė pripažino daug svarbių aplinkybių, tačiau dėl tokio proceso iškovės eigos apeliacinės instancijos teismas nepasiekė ir atsakovės kartu su atsiliepimu į apeliacinį skundą išdėstytų argumentų nevertino. Iškovės faktinės argumentacijos kašais analizė (pvz., iškovės pripažinimas apeliaciniame skunde, kad ES lėšos projekte jau priklausė už visai kitą darbų apimtį) lentų išvada, kad pirmosios instancijos teismas teisingai ir tinkamai įvertino susiklosčiusius santykius, teisingai išnagrinėjo bylą, o apeliacinės instancijos teismas priėmė nepagrįstą ir neteisėtą sprendimą.
- 21.4. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė imperatyvias materialiosios teisės normas dėl dvigubo finansavimo draudimo. 2018 m. liepos 18 d. ES Reglamento 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių konstatuojamosios dalies 130 punkte nurodoma, jog būtina užtikrinti, kad būtų laikomasi patikimo finansų valdymo principo, ypač ekonomiškumo bei veiksmingumo principų, ir kad nebūtų dvigubo finansavimo. Reglamente 191 straipsnis įtvirtina svarbiausius ES finansavimo apribojimus, o šio straipsnio 3 dalis nustato, kad jokiais aplinkybėmis tos pačios išlaidos nefinansuojamos iš biudžeto du kartus. Apeliacinės instancijos teismas neatsižvelgė į reguliavimą ir nusprendė, kad šalių sutartis, nustatanti iškovės turintės teisės naudoti iškovo ataskaitos turinį savo vykdomoje mokslineje ar ūkinėje veikloje, leidžia kitame projekte deklaruoti tuos pačius darbų rezultatus (išlaidas) kaip naujai atliktus tyrimus ir gauti finansavimą už tuos pačius darbus. Tokia teismo išvada pažeidžia ES teisės normas bei CK 6.157 straipsnio 1 dalį, iškovė kaip savo darbų dalies rezultato deklaravo ne naujus mokslinius tyrimus, o pažodžiui atgaminė kito ES struktūrinių fondų lėšomis finansuoto projekto ataskaitos dalį, deklaravo tas pačias jau apmokėtas išlaidas (darbus) bei siekė gauti finansavimą už anksčiau atliktus ir apmokėtus darbus.
- 21.5. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodymų vertinimo taisykles, netinkamai paskirstė įrodinėjimo našą. Teismas nevertino įrodymų viseto ir prieštarų įrodymų vertino selektyviai. Pvz., kvalifikuodamas šalių santykius, vadovavosi tik jungtinės veiklos sutartimi, iškovės speculiacijomis dėl specialisto ir atsakovės vadovo santykių, tačiau nevertino įrodymų dėl iškovės ir ludytojų sąsajų, nevertino ludytojų suinteresuotumo bylos baigtimi (ludytojai yra ginčo ataskaitos autoriai), nevertino ludytojų ludytiųjų tarpusavio prieštarumų; nevertino, kad R. P. ludytiškai esą maketo kūrimas yra ne mokslinių tyrimų, o eksperimentinės plėtos veikla, prieštarauja tiek patikimoms patirtiniams įrodymams (verslo planui), tiek ir teisės aktams bei ludytojų ankstesniems veiksams, patvirtintiems rašytiniais įrodymais.
22. Iškovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo jį atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 22.1. Teismai teisingai nustatė, kad šalis siejo jungtinės veiklos teisiniai santykiai. Bylos medžiaga įrodo buvus šalių bendradarbiavimą ir bendrus veiksmus įgyvendinant projektą, taip pat aiškų ir konkretų iškovės indėlį bei gautų pajamų pasiskirstymą tarp partnerių. Šalių sudaryta sutartis gali būti susijusi su paslaugų teikimo ar rangos, pavedimo teisiniais santykiais, tačiau tai nekeičia jungtinės veiklos sutarties esmės. Atsakovės argumentas, kad iškovė neketino veikti bendrų tikslų, yra grindžiamas šalių konflikto pasekmėmis, bet ne šalių teisiųjų santykių turiniu. Atsakovė kasaciniame skunde kartoją faktinio pobūdžio argumentą dėl iškovės atliktų darbų fakto ir kokybės. Visi šie argumentai yra išsamiai išnagrinėti apeliacinės instancijos teismo ir jokių teisės klausimų, susijusių su šia dalimi, atsakovė neškelia. Nei teisės aktai, nei finansavimo sutartis, nei jungtinės veiklos sutartis nenustato atsakovės teisės su laikyti Inovacijos agentūros kompensuotas (atlygintas) išlaidas, kaip tinkamas finansuoti, dėl tos priežasties, kad atsakovė turi abejonių dėl iškovės pateikto rezultato dalies kokybės.
- 22.2. Nepagrįsti atsakovės teiginiai dėl faktinio pagrindo pakeitimo apeliacinės instancijos teisme. Apeliacinės instancijos teismas bylą išnagrinėjo tinkamai laikydamasis bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribų. Byloje buvo nagrinėjami tie patys klausimai ir įrodymai, kuriuos tyrė tiek pirmosios instancijos teismas, tiek ir apeliacinės instancijos teismas, nauji faktiniai pagrindai ar nauji įrodymai nebuvo vertinami. Atsakovė, be bendrosios ieškinio dalyko ir pagrindo teismų praktikos apibendrinimo, nepateikė konkrečių teisiųjų argumentų, kad iškovės apeliaciniame skunde buvo pakeistas ieškinio pagrindas, klaidina teismą dėl byloje nustatytų faktų. Byloje surinkus visus įrodymus ir apklusus ludytojus spresimas klausimas buvo tik tai, kokią koncepciją ir maketo sukūrimo darbų dalį turėjo atlikti atsakovė. Tiek pirmosios instancijos, tiek apeliacinės instancijos teisme buvo nagrinėjamas klausimas, kokios buvo iškovės ir atsakovės atsakomybės sritys ir jų pasidalijimas pagal sutartį. Dėl šios priežasties tiek apeliaciniame skunde buvo argumentuojamas, tiek skundžiamame apeliacinės instancijos sprendime nagrinėjamas tas pats ieškinio faktinis pagrindas. Be to, naujų argumentų ir įrodymų, patikslinančių faktinį ieškinio pagrindą sudarančias aplinkybes, pateikimas teismui nelaukiamas ieškinio pagrindo pakeitimu, nes tai yra savarankiška iškovo procesinė teisė. Šiuo atveju ieškinio dalykas arba pagrindas nesikeičia, o tik padidėja jų pagrįstumas ir įrodymumas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. sausio 25 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-34/2008).
- 22.3. Atsakovės teiginiai dėl dvigubo finansavimo draudimo yra nepagrįsti. Dvigubo finansavimo draudimas aktualus tik tuomet, kai ES paramos lėšomis yra du kartus finansuojamos to paties paramos gavėjo tos pačios išlaidos. Iškovė gavo finansavimą tik ginčo projekte, iškovo projekte iškovė finansavimo negavo, todėl nėra priešlaikio dvigubo finansavimo atveju. Atsakovės argumentai dėl ataskaitos „plagiatų“ keliamos dvigubo finansavimo rizikos neturi nei teisinio, nei faktinio pagrindo. Byloje nėra ginčo, kad iškovės ataskaitos dalis yra parengta mokslininkų, kurie joje įvardijami kaip ataskaitos dalies autoriai. Iškovė turėjo teisę publikuoti savo vykdytų veiklų rezultatus mokslineje spaudoje, rentis jais teikdama paslaugas, naudoti juos kitoje mokslineje ar ūkinėje veikloje.
- 22.4. Atsakovės argumentai dėl netinkamo įrodymų vertinimo yra nepagrįsti. Byloje nėra ginčo, kad iškovės patirtos išlaidos yra tinkamos, deklaruotos ir Inovacijų agentūros kompensuotos. Šiame projekte buvo taikytas patirtų išlaidų kompensavimo metodas, o ne atsisakymas biudžeto lėšomis už pasekutes rezultatus (kaip gali būti viešuosiose pirmkuose). Teigdamas, kad teismas vertino tik pavienius įrodymus ir nesivadovavo įrodymų visetu, atsakovė kasacinį skundą grindžia pavieniais įrodymais ir savaip interpretuoja bylą esančius įrodymus bei jai tenkančią įrodinėjimo našą. Kasacinio teismo praktikoje ne kartą konstatuota, kad vien tai, jog šalis nesudėtinu su teismo atliktų įrodymų vertinimu, nerėškia, kad teismas įrodymus vertino netinkamai. Be faktinio pobūdžio selektyviai atrinktų, nenusekčių ir prieštarų argumentų, iš esmės nėra identifikuojamas konkretus teismo padarytas proceso teisės pažeidimas, o tik pakartojama atsakovės procesinė pozicija.
- 22.5. Teismas teisingai paskirstė įrodinėjimo našą, nes byloje buvo pateikti konkretūs įrodymai, kuriais iškovė pagrindė savo tinkamą prievolių pagal sutartį įvykdymą. Teismas pagrįstai vadovavosi net tik sutartimi, bet ir finansavimo sutartimi, sprendžiamas dėl atsakovės prievolių sumokėti lėšas iškovei, nes ši sutartis nustatė tiesiogines prievoleis ir terminus atsakovei atlikti mokėjimus savo partneriui. Kasaciniame skunde neįspleto, kuo konkrečiai buvo ydingas apeliacinės instancijos teismo atliktas teisiųjų santykių kvalifikavimas ir jų taikymas šalims. Apeliacinės instancijos teismas iškovės prievolių tinkamo įvykdymo faktą vertino atsižvelgdamas į visų šalių teisinius santykius reguliavusius dokumentus – tiek sutartį, tiek finansavimo sutartį, tiek kitus dokumentus.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl sutartinių santykių kvalifikavimo kaip jungtinės veiklos sutarties; dėl jungtinės veiklos partnerių teisių ir pareigų įgyvendinimo

23. Esminis kasacinis klausimas šioje byloje – ar bylą nagrinėję teismai pagrįstai šalių santykius kvalifikavo kaip jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį; kaip teisingai konstatuota apeliacinės instancijos teismo, teisinis materialinių santykių kvalifikavimas nulemia tai, kokios teisės normos turi būti taikomos sprendžiant ginčą teisme.
24. Jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties samprata įtvirtinta CK 6.969 straipsnio 1 dalyje: jungtinės veiklos (partnerystės) sutartininku ar daugiau asmenų (partnerių), kooperuodami savo turtą, darbą ar žinias, įsipareigoja veikti bendrai tam tikram, neprieštaraujančiam įstatymui tikslui arba tam tikrai veiklai. Tarkydami bendrus reikalus, kiekvienas iš partnerių turi teisę veikti visų partnerių vardu, jeigu jungtinės veiklos sutartis nenustato, kad bendrus reikalus tvarko vienas iš partnerių arba visi partneriai kartu (CK 6.972 straipsnio 1 dalis).
25. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad teisinę jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties formą gali įgyti labai įvairūs civiliniai santykiai – bet kokie įstatymui neprieštaraujantys kelių asmenų tarpusavio įsipareigojimai kooperuojant turtą ar nematerialines vertybes užsiimti bendra veikla ar siekti bendro tikslo. Esminiai jungtinės veiklos sutarties požymiai yra: kelių asmenų turinčių, intelektinių ar darbinį šaltį (įrašų) kooperavimas; įsipareigojimas naudojant kooperuotus išteklius bendrai veikti; bendras dalyvių tikslas ir interesas – tam tikros veiklos plėtojimas ar tikslo siekimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-8-313/2021, 44 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).
26. Skiriamasis jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties bruožas, leidžiantis ją atriboti nuo panašių sutartinių teisiųjų santykių, – tai bendri jungtinės veiklos sutarties dalyvių interesai ir bendras jų tikslas (sutarties dalykas). Skirtingai nuo įstatymų sutarčių ir šalių bendradarbiavimo, pasižymi skirtingais, priešpriešiniais šalių interesais, jungtinės veiklos sutarties šalys vienija interesų bendrumas, veikiant ne šimtinai kiekvienos šalies naudai, bet partnerystės, kaip visumos, interesais, siekiant bendrų tikslų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-10-1075/2020, 60 punktai).
27. Jungtinės veiklos sutarties dalyvių tikslo bendrumas lemia jų tarpusavio teisių ir pareigų specifiką: nė vienas jungtinės veiklos dalyvis negali reikalauti naudoti tik sau pačiam, jungtinės veiklos partneriai dalijasi tiek gautą pelną, tiek nuostolius ir bendrai atsako pagal iš bendros veiklos kylančias prievoleis (CK 6.974-6.976 straipsniai), nepasibaigus jungtinės veiklos sutarčiai dalyviai neturi teisinio pagrindo vienas iš kito reikalauti įrašų grąžinimo (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-45-701/2019 28 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
28. Jungtinės veiklos sutarties partnerių tikslo ir interesų bendrumas bei to nulemti partnerių santykių ypatumai analogiškai vertinami ir teisės doktrinoje. „Pagal šalių tarpusavio teisių ir pareigų pobūdį, jungtinės veiklos sutarties šalių teisės ir pareigos nėra tiesiogiai priešpriešinės kitų dalyvių pareigoms (t. y., vienos šalies teisė neatitinka kitos šalies pareigos, ir *vice versa*), tačiau visos partnerystės sutarties šalys turi ir teisių, ir pareigų, šalių teisės ir pareigos vieningai nukreiptos į bendrą tikslą, dažnai dalyvių teisės ir pareigos yra identiškos. Jungtinės veiklos sutarties dvišalis pobūdis turėtų būti grindžiamas kiekvienos iš sutarties šalių atitinkamų teisių ir pareigų, nukreiptų bendram tikslui, turėjimu kitoms sutarties šalims. <...> Bendrų tikslų siekis reikšmingai įtakoja dalyvių tarpusavio santykius, pareigos siejamos ne su kiekvieno asmeninėmis priešpriešinėmis pareigomis, bet su pareigomis bendro rezultato pasiekimui. <...> Jungtinės veiklos sutarties specifika – dalyvių interesų bendrumas lemia ribotas galybės tarpusavio ginčuose pasinaudoti teisiškai gnybos priemonėmis šimtinai savo asmeniniais interesais, kaip atlikti, ribotą sutarties šalies teisę į prievolių sustabdymą ar ribotas galybės reikalauti prievolių įvykdymo natūrali“ (Mikalašienė, L. *Asmeninio komercinio bendradarbiavimo pagrindinės teisinės formos*: daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė. Vilnius, 2011, p. 50).
29. Jungtinės veiklos sutartis yra fiduciarinė, partnerių pasitikėjimu grįsta sutartis, sukurianti tarpusavio lojalumo pareigą. Šiuolaikinėje teisės doktrinoje esminiu partnerystės santykių elementu laikomas partnerių įsipareigojimas atsisakyti savo trumpalaikio interesų ir suteikti prioritetą ne savo asmeninei, bet visos partnerių grupės gerovei; partneriai subordinuoja savo interesus ir bendradarbiauja, tikėdamiesi didžiausios ilgalaikės asmeninės naudos (Mikalašienė, L. *Asmeninio komercinio bendradarbiavimo pagrindinės teisinės formos*: daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė. Vilnius, 2011, p. 45).
30. Taigi, konstatavus nurodytus esminius požymius (kelių asmenų turinčių, intelektinių ar darbinį šaltį (įrašų) kooperavimas; įsipareigojimas naudojant kooperuotus išteklius bendrai veikti; bendras dalyvių tikslas ir interesas – tam tikros veiklos plėtojimas ar tikslo siekimas), sutartis kvalifikuojama kaip jungtinės veiklos sutartis. Bendri sutarties dalyvių interesai ir bendras jų tikslas (sutarties dalykas) sudaro teisinį pagrindą ją kvalifikuoti būtent kaip jungtinės veiklos sutartį, nors ji gali turėti ir paskolos, atlyginimų paslaugų, rangos ar kitoms sutartinis būdingų elementų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-46-469/2022, 51 punktas). Kitų sutarčių, su kuriomis teismų praktikoje lyginama jungtinės veiklos sutartis, šalių tikslai (interesai, dėl kurių sutartys sudaromos) yra priešingi, pvz., viena iš paslaugos sutarties šalių siekia gauti paslaugą, kita – atlygi už ją; užsakovo sudaro rangos sutartį turėdamas tikslą įgyti darbų rezultata, rangovas – gauti pelno už atliktus darbus ir pan. Tuo tarpu jungtinės veiklos sutarties dalyvių tikslas bendras – gauti pelną ar pasiekti ne komercinį tikslą.
31. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad tarp šalių 2018 m. rugsėjo 20 d. buvo sudaryta jungtinės veiklos sutartis siekiant įgyvendinti bendrą projektą „El. komercijai skirtų blokų grandinių technologijos ir ją paremtos platformos vystymas“ ir gauti reikalingą valstybės paramą bei įgyvendinti. Pagal sutarties priedą Nr. 1 „Projekto veiklų ir išlaidų sąrašas“, iškovė su atsakove susitarė, kad iškovei įgyvendinant projektą tenka veikla Nr. 1, užduotis Nr. 1 (konceptinio modelio sukūrimas): šalys susitarė, jog už konceptinio modelio sukūrimą iškovei teks konkreti dalis projekto skaito finansavimo sumos, už užduoties Nr. 2 įgyvendinimą (maketo sukūrimą) atsakinga yra paskirta atsakovei ir yra padarytas prierasas apie iškovės dalyvavimą (skundžiamo apeliacinės instancijos teismo sprendimo 36, 37 punktai).
32. Taigi, byloje nustatyta, kad šalys sudarė jungtinės veiklos sutartimi pavadintą sutartį, kuria susitarė kooperuoti savo intelektinius ar darbinis (profesines ir kitas žinias) įgūdžius; šalys įsipareigojo naudodamos kooperuotus išteklius bendrai veikti; egzistavo bendras iškovės ir atsakovės tikslas – įgyvendinti bendrą projektą ir gauti jam įgyvendinti reikalingą valstybės paramą. Aptartų teismų praktikos ir teisės doktrinos nuostatų kontekste, įvertinus nurodytas aplinkybes, teisėjų kolegija konstatuoja, kad byloje nagrinėjami teismai šalių ginčui kvalifikuoti ir išspręsti pagrįstai taikė jungtinės veiklos sutarties normas. Teisėjų kolegija pripažįsta nepagrįstais kasacinio skundo argumentus dėl netinkamo CK teisiųjų santykių kvalifikavimo; nors atsakovė teigia, kad ginčo santykiai turėjo paslaugų, atstovavimo ir kitų santykių bruožų, tačiau tokia jos pozicija nesudaro pagrindo pripažinti, kad priimtą skundžiamą teismo sprendimą buvo padaryta materialiosios teisės taikymo klaida.
33. Minėta, kad jungtinės veiklos sutarties partnerių tikslo ir interesų bendrumas lemia ir jų tarpusavio prievolių ypatumus. Atsakovė atsisakymą sumokėti iškovei iš trečiojo asmens VŠĮ Inovacijų agentūros gautas lėšas grindžia su laikymu teise, kaip prievolių įvykdymo užtikrinimo būdu.
34. CK 6.69 straipsnyje su laikymu teisė įtvirtinta kaip kreditorių interesų gynimo priemonė – kreditorius teisė pasinaudoti dakto su laikymu teise tol, kol skolininkas įvykdo prievolę. Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad su laikymu teisės objektu gali būti ir vertybinių popierių bei pinigai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-153-611/2021, 16, 19 punktai).
35. CK 6.70 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prievolių įvykdymas gali būti užtikrinamas pagal sutartį arba įstatymu netesybonis, įkeitimu (hipoteka), laidavimu, garantija, rankpinigiais ar kitais sutartyje nustatytais būdais. Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, kad CK 6.70 straipsnio 1 dalyje nurodytas prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių sąrašas nėra baigtinis (išsamus), todėl prievolių gali būti užtikrinamos ir kitais sutarties šalių sutartais, CK 6.70 straipsnio nurodymu nenumatytais būdais. Tokių šalių teisė tiesiogiai įtvirtina CK 6.70 straipsnio 1 dalies norma ir 6.156 straipsnyje nustatytas sutarties laisvės principas. Teisė su laikyti mokėjimą gali būti kvalifikuojama pagal CK 6.70 straipsnį kaip prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonė bet kokio pobūdžio sutartinuose teisiuose santykiuose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-153-611/2021, 22 punktas).
36. Nagrinėjama ginčo kontekste aktualu pažymėti, kad įstatymu įtvirtinta su laikymu teisė yra priešpriešinių prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonė. Nagrinėjamoje byloje atsakovė su laikė iš trečiojo asmens VŠĮ Inovacijų agentūros pagal jungtinės veiklos partnerių vardu sudarytą finansavimo sutartį gautas lėšas, kurias pagal sutartį įtvirtintas sąlygas turėjo per nustatytą terminą sumokėti iškovei. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad iškovės pareiga pateikti projekto darbų ataskaitą ir atsakovės pareiga sutartyje su trečiuoju asmeniu nustatytomis sąlygomis, atstovaujant abiejų jungtinės veiklos sutarties dalyviams, prisiimti lėšas ir paversti iškovei nėra priešinės iškovės ir atsakovės prievolių; priešinėms šiuo atveju gautų būti laikomos jungtinės sutarties partnerių prievolių pateikti projekto darbų ataskaitas ir trečiojo asmens prievolė sumokėti finansavimo sutartyje nustatytas lėšas. Dėl aptartų aplinkybių teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nusprendė, jog ginčo situacijoje atsakovė neturėjo nei įstatyme, nei sutartyje nustatyto teisinio pagrindo su laikyti iškovei skirtų lėšų.

37. Minėta, kad viena iš teismų praktikoje išskiriamų esminių jungtinės veiklos sutarties sąlygų – dalyvių susitarimas dėl įnašų į bendrą veiklą. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad pagal byloje nustatytas aplinkybes susitarimas dėl jungtinės veiklos dalyvių įnašų nėra apibrėžtas pakankamai tiksliai ir išsamiai: skirtinguose dokumentuose nurodyti prieštaringi duomenys, ieškovės vaidmuo kuriant maketą apibūdinamas kaip „dalyvavimas“, atsakovės indėlis konkrečiai neapibrėžtas. Kadangi jungtinė veikla, minėta, grindžiama dalyvių pasitikėjimu ir lojalumo pareiga, išplaukiančia iš sutarties fiduciarinio pobūdžio, įnašų nekonkretumas gali būti kompensuotas partneriams geranoriškai bendradarbiaujant. Tačiau nepakankamai konkretus susitarimas dėl jungtinės veiklos dalyvių įnašų apsunkina, o kartais gali daryti neįmanomą teisminių ginčų dėl netinkamo sutarties vykdymo padarinių nagrinėjimą.
38. Apeliacinės instancijos teismas byloje išdėstytų įrodymų pagrindu konstatavo, kad atsakovė neįrodė, jog ieškovė pažeidė savo įsipareigojimus pagal sutartį. Atsakovė su tokia teismo išvada nesutinka, tačiau tai nesudaro teisinio pagrindo kasaciniame procese faktines bylos aplinkybes vertinti kitaip. Kaip ne kartą konstatuota kasacinio teismo praktikoje, kasacinio skundo argumentai, kuriais kasatorius, nesutikdamas su apeliacinės instancijos teismo išvadomis, kitaip vertina tuos pačius įrodymus, siekia, kad byloje pateiktų įrodymų pagrindu būtų nustatytos kitos faktinės aplinkybės, nei tai padarė apeliacinės instancijos teismas, tačiau nepagrindžia teiginių, jog teismas, atlikdamas įrodymų vertinimą, būtų pažeidęs proceso teisės normas ar netinkamai jas taikęs, yra faktinio pobūdžio ir nesudaro kasacijos dalyko. Dėl tokio pobūdžio argumentų kasacinis teismas neturi teisinio pagrindo pasisakyti, kadangi tai neatitiktų įstatyme įtvirtintos kasacinio proceso paskirties ir ribų (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. spalio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-237-823/2023 31 punktą). Teisėjų kolegija pagrįsta pripažįsta apeliacinės instancijos teismo poziciją, kad vertinimas, ar ginčo šalys tinkamai įvykdė tarpusavio prievolės bendradarbiauti siekiant bendro rezultato ir bendros naudos ir ar bendros veiklos rezultatas buvo pasiektas, negalimas nevertinant atsakovės įnašo į projekto įgyvendinimą.
39. Šiame kontekste pažymėtina ir tai, kad atsakovės priešiškinio reikalavimas įpareigoti ieškovę „tinkamai atlikti projekto darbus natūra“, nenurodžius, kokius konkrečius veiksmus ieškovė įpareigotina atlikti, kokius objektyvius kriterijus turi atitikti tinkamai atlikti darbai, nėra tinkamas subjektyvių teisių gynimo teisme būdas. Teisminės gynybos esmė – kad teismo sprendimo vykdymas yra užtikrintas valstybės prievartos mechanizmu, tačiau toks nekonkretus teismo įpareigojimas įstatyme nustatyta priverstinio vykdymo tvarka negalėtų būti įvykdytas.
40. Konstatavus nurodytas aplinkybes, skundžiamas apeliacinės instancijos teismo sprendimas paliekamas nepakeistas. Kiti kasacinio skundo argumentai nenagrinėjami kaip neatitinkantys įstatyme įtvirtintų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 2 dalis).

Dėl bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimo

41. Atsakovė 2023 m. spalio 31 d. pateikė teismui prašymą dėl bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimo. Prašymą atsakovė grindžia Inovacijų agentūros 2023 m. spalio 10 d. pateiktu raštu, kuriame nurodyta, kad projekto partneris ir vykdytojas veiklas vykdė netinkamai. Atsakovės nuomone, sprendžiant šalių ginčą privalo būti įvertintas Inovacijų agentūros pateiktas rašytinis įrodymas.
42. CPK 353 straipsnio 1 dalyje apibrėžtos bylos nagrinėjimo ribos: kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Pagal CPK 347 straipsnio 2 dalį kasaciniame skunde neleidžiama remtis naujais įrodymais bei aplinkybėmis, kurie nebuvo nagrinėti pirmosios ar apeliacinės instancijos teisme. Be to, pagal CPK 350 straipsnio 8 dalį išsprendus kasacinio skundo priėmimo klausimą, kasacinio skundo papildyti ar pakeisti negalima. Nurodytas teisinis reguliavimas suponuoja kasacinio proceso taisyklę, kad nauji įrodymai šioje proceso stadijoje negali būti pateikiami ir priimami. Dėl nurodytų priežasčių, nėra teisinio pagrindo patenkinti atsakovės prašymo dėl bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimo, kai atnaujinimas grindžiamas būtinybe vertinti naujai pateiktą įrodymą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

43. Pagal CPK 93 straipsnio 1 dalį šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies. Kasacinį skundą atmetus, atsakovės kasaciniame teisme turėtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos (CPK 93 straipsnis).
44. CPK 98 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalys teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. CPK 98 straipsnio 2 dalyje reglamentuota, kad šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio.
45. Atsakovės kasacinį skundą atmetus, ieškovė turi teisę į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą kasaciniame teisme. Ieškovė prašo priteisti iš atsakovės 3194,40 Eur kasaciniame teisme turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą advokato paslaugoms apmokėti ir pateiktą išlaidų dydį ir jų apmokėjimo faktą patvirtinančius įrodymus. Prašomos priteisti išlaidos neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. IR-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 8.14 punkte įtvirtinto maksimalaus atlygintino atstovavimo išlaidų dydžio, todėl jų atlyginimas priteistinas ieškovei iš atsakovės (CPK 93 straipsnis).
46. Kasaciniame teisme nesusidarė išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. vasario 9 d. sprendimą palikti nepakeistą.
Priteisti ieškovei viešajai įstaigai Baltijos pažangiųjų technologijų institutui (j. a. k. 301846141) iš atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Necolt Labs“ (j. a. k. 302571805) 3194,40 Eur (trijų tūkstančių vieno šimto devyniasdešimt keturių Eur 40 ct) kasaciniame teisme turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
Netenkinti atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Necolt Labs“ prašymo dėl bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimo.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Grabinskas

Rudėnaitė

Dalia Vasarienė